

(א) לעילוי: ויש"ג (ב) לקמן
סג: (ג) פ"ד י"א (ד) פ"ד י"א
(ה) פ"ד י"א (ו) פ"ד י"א
(ז) פ"ד י"א (ח) פ"ד י"א

הגהות הב"ח

(א) ש"י ד"ה ר' יהודה וכו' אדעתא דתפריה נדר כד לזרו וכו' דר' יהודה היא דאמר כו' ממש נזיר ללא תלה נזירות אלא תלה אמו שלא תלקימו: (ב) ד"ה מי קמי וכו' בג' דירין אלא שעבדיה שפתי: (ג) ד"ה שלא נתכוון וכו' לא נתכוון על אלא לשתיה מרובה אבל לא לשתיה שמי מועט: (ד) ד"ה אלא משתני וכו' לאכילה גמורה נתכוון:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה וכו' אכל מעמידו וכו'. עין לקמן כ"ג ע"א בהר"ן ד"ה וכו' שרי:

פירוש הרא"ש

שניהן רוצין בג' דירין. ולא היה צלם לשם נדר אלא המוכר נדר לזרו ולקוח שיוסף מדיס וכן הלוקח כדי שיפוטו המוכר ממנו המקנה בלכך לא היו נדר בענין פיו ולבו און וכו' דכריס שבגל און דכריס וכו' דאמר הנזיר ק"ה גלבי סגדנתי לא אלו ארבעין נתיב משמתי הלא דמוכח מילתא כי הלא שקן דרך כל מוכרין ולקוחין גלמת כן ארבעין נתיב דכריס שבגל: בג' און אחד מהם נזיר: כי הוי עומדים ועבר נזיר לפניהם דכריסית עילב כפ' אלו מותרין און ארבעין ארבעין לגזירות כדאמר ברש מילתין הלך כיון שלל היה הדבר ברור לו בשעת הנדר שיוכל נזיר כי שמה ימננה חברו לדעמו בשומת הספק לא הוי נזיר: מי קמי שניהם רצו. דהוי משמע שבגסוף נתרלו דמשמע דשעת דמשעת הנדר ברור לנו ששניהם רוצין בכך ולא כוונו כי אם לזרו ומעיקרו לא היה נזיר: אמר ליה שפי מסלע לא הוי דעתם מעיקרא באמר ליה איהו בציר משקל. פ"ו א' אלו רב שיהיה צניעה יומר משקל מי אמרין מתניתין דוקא קמי בשאין צניעה אלא ח"י סלע נתקח השם בשלשה דירין או דלמא לאו דוקא: אביהר ושתיה. ומה שחזר טיפת הבית וטיפת זון לא כיון אלא לזרו וכו' שמונת בחילה ושתיה מה שלל הזכר דכיון דמה שהולא בפיו אינו נזיר נדר כ"ש זה שהולא בפיו מה שלל היה נזיר: דטיפת הב"ח. דטיפת זון מופלג יומר מאכילה ושתיה טפי מסלע מופלג משלשה דירין:

שניהם רוצין בשלשה דירין. כלומר זה הנשבע שאינו פוחת לו מן הסלע לא היה פיו ולבו שוין לכך שלא יפחות לו מן הסלע כלום אלא להכי נדר כן לזרו את חבירו שיתן לו ג' דירין הוא רוצה לזלזל וזה שנשבע שלא ליתן לו יותר משקל לא יתן יותר אלא לכך נדר שיתן לו בג' דירין ולפיכך מותרין: בג' מאן סגל. התיירו חכמים: ר' יהודה היא דאמר אין אחד מהן נזיר. ללא סמכא דעמיהו ממש לשם נזירות אלא תלו נזירותו בזה שבא כנגדן ולא היה פיו ולבו שוין להכי אין אחד מהם נזיר ה"נ לא סמכא דעמיהו בשעת דכל חד חד אדעתא דחבריה (א) כדי לזרו ולא היה פיו ולבו שוים להכי. דאי רבנן דפליגי עליה דעמיהו להיות נזיר ממש כדאמר דתלה נזירותו בזה הוי נזיר אמו שמתקיימו דבריו ה"נ אף על גב דלא סמכא דעמיהו אדכור פיהן שלא נתכוונו אלא לזרו אסורים דאמרין כשנדרו ודאי סמכא דעמיהו דזה לא יפחות מסלע זה לא יוסף על שקל והרי פיהן ולבן שוים ואסור: רבא אמר אפי' סימא רבנן. דפליגי עליה דר' יהודה: מי קמי שניהם רצו. דאי קמי הכי הוה משמע שניהם רצו בתחלה בשלשה דירין (א) ואלא עמיהו בשעת הנדר אין רוצין אלא סמכא דעמיהו אדכור פיהן ופיהן ולבן שוים ונדר מעליה הוי: רוצין סגן. דמשמע מעיקרא הוי רוצין בג' דירין ואחתי שניהן נמי רוצין ולא היה פיהן ולבן שוין הלכך אפילו רבנן מודו דמותרין וכדי לזרו זה את זה נתכוונו שניהן: אמר לו טפי מסלע והלא אומר ציר משקל. היכא דאמר שאינו פוחת מסלע זה הוה אומר שאינו מוסף על שקל כיון דדברי שניהם קרובין לשלשה דירין אמרין נדרין רוחין הוי. אבל הכא כיון דאמר טפי מסלע דהיינו פרוטה והלא אומר קונס שאינו מוסף לך על פרוטה פחות משקל דהשתא מרחקי מילתיהו משלשה דירין כיון דדייקי הכי נדרה הוי ואסורים או לא דזרוחין הוי: היה מסרב. שהיה מפזירו לזכור אלא מעט: קונס ציסק שאני נכנס. שנדר שלא יכנס לביתו: וטיפת זון שאני טועם. שלל לאכול אלא כלום: מרובה יכנס לביהו ולאכול קימעה ולשסות הימנו טיפת זון. אבל לא אכילה מרובה: שלל נתכוון זה. המסרב אלא לשום אכילה מרובה שישעוד אלא הרבה ולשון טיפת זון לא נתכוון זה (א) שהיא שטיה מועטת: והא טיפת זון קאמר. דמשמע שמהי מועטת ואכילה מועטת: אלא משמע איניש הכי. דכי אמר (טיפת זון) יאכל עמו ודאי לאכילה מתכוון וכי נדר זה שאינו טועם עמו טיפת זון ודאי לאכילה (א) מרובה נתכוון ולהכי מותר לשמות טיפת זון: ה"ג משמע איניש הכי. דכי נתכוון ליתן שלשה דירין אומר שאינו מוסף על פרוטה פחות משקל ולעולם נדרי וירוחין הוי ואפילו דאמר טפי מסלע וציר משקל: מי

שניהם רוצין בשלשה דירין. שהמוכר היה דעתו לשלשה ולא נתכוון נזירו אלא לזרו הלוקח שלא יעמוד על דעתו שאמר צ' דירין ושיסכים לשלשה וכן הלוקח נתכוון לשלשה ולא נתכוון אלא לזרו המוכר שיקים לכך ולא יעמוד על דעתו שאמר ארבעה דירין ומש"ה לא חייל נדרה וטעמא דמלתא לפי שדרך של מוכר ולוקח בכך ומש"ה לא מיקרו דברים שבגל: גרסינן בירושלמי אמר ר' אעירא הדא דתמא בשאין מעמידין אכל צמעידין לריבין היתר חכס פירוש בשאין מעמידין דכריס שאומר שלל נדרו דדוקא אלא לזרו אכל מעמידין דכריס לומר שבדוקא נדרו לריבין היתר חכס. וקשה צעני מאי קמי' ועירא מתניתין היא דקמי שניהם רוצין כו' וי"ל דקמ"ל דרוצין מעיקרא קאמר ולא רצו כדשקלין וטרינן בגמרא. תו גרסי' התם היה מעמיד אלא זה ואלא זה אין מעמיד כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה וה"פ היה מוכר נכנס לזרו אומר קונס שאני פוחת לשם מן הסלע והיה דעתו לידור לאחד מהם דדוקא ולחבירו כדי לזרו כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה. ונראה דבשאין מעמידין דעתן היה לשלשה דירין מוכר יכול ליתנו בפחות משלשה ולוקח יכול ליתן צו יותר משלשה שכוין שמשמעות הנדר אינו אלא לזרו אע"פ שהסכימו בגלם לג' דירים דברים שבגל הוי ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן צו סלע שהרי עיקר משמעות נדרים אינו אלא לכך ואיכא מאן דאמר דאפילו צכי האי גוונא לא חייל נדרייהו: תניא בתרוספתא דמכלתין (א) אף נדרים שאמרו מותרין מנין שלא יהא אדם נזיר צהם כדי לצטלן ת"ל אלא יתל דברו לא עשה דבריו חולין והביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' נדרים: בג' לפי שלל נישנה עירום אלא להפלאה. וה"ה לנדרים דאיתקעו לנזירות דלא חייל אלא א"כ יקבל צלל נתנאי הלכך מוכר ולוקח שתלו נדרם בתנאי אע"פ שעברו על תנאם לא חיילי נדרייהו: רבא אמר אפילו סימא רבנן מי קמי שניהם רצו. כלומר דמתניתין נזירי וירוחין לאו משום הפלאה היא אלא משום ששמו חכמים דעתם שלל נדרו דדוקא אלא לזרו דמי קמי רצו שיהא משמעוהו שללו נכנסין שניהם רוצין קמי דמשמע מתחלה ועד סוף. וקשיא לי למאי דר"ד מעיקרא דטעמא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם רוצים בשלשה דירין ורצו לצסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר בשלשה דירין אפילו נתנו מוכר בשקל או שנתן צו לוקח סלע נזירן בטל כיון שבשעת נדרן לא היה מתברר נזירן אם יחול אם לאו. ונראה צעני דתנא רבותא קמי דלא מצעירא צניעם שהיו מהלכין בדרכך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלוני ואמר חבירו הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי ערפול (א) דהתם דין הוא שלל תחול נזירותם לפי שאי אפשר לחול נזירות על שניהם וכיון שבטל אלא זה בטל אלא זה שמשעה דאמר דלא הויא הפלאה אלא אפילו צמורק ולוקח שופשור שיהא הנדר

שניהם רוצין בשלשה דירין. שהמוכר היה דעתו לשלשה ולא נתכוון נזירו אלא לזרו הלוקח שלא יעמוד על דעתו שאמר צ' דירין ושיסכים לשלשה וכן הלוקח נתכוון לשלשה ולא נתכוון אלא לזרו המוכר שיקים לכך ולא יעמוד על דעתו שאמר ארבעה דירין ומש"ה לא חייל נדרה וטעמא דמלתא לפי שדרך של מוכר ולוקח בכך ומש"ה לא מיקרו דברים שבגל: גרסינן בירושלמי אמר ר' אעירא הדא דתמא בשאין מעמידין אכל צמעידין לריבין היתר חכס פירוש בשאין מעמידין דכריס שאומר שלל נדרו דדוקא אלא לזרו אכל מעמידין דכריס לומר שבדוקא נדרו לריבין היתר חכס. וקשה צעני מאי קמי' ועירא מתניתין היא דקמי שניהם רוצין כו' וי"ל דקמ"ל דרוצין מעיקרא קאמר ולא רצו כדשקלין וטרינן בגמרא. תו גרסי' התם היה מעמיד אלא זה ואלא זה אין מעמיד כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה וה"פ היה מוכר נכנס לזרו אומר קונס שאני פוחת לשם מן הסלע והיה דעתו לידור לאחד מהם דדוקא ולחבירו כדי לזרו כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה. ונראה דבשאין מעמידין דעתן היה לשלשה דירין מוכר יכול ליתנו בפחות משלשה ולוקח יכול ליתן צו יותר משלשה שכוין שמשמעות הנדר אינו אלא לזרו אע"פ שהסכימו בגלם לג' דירים דברים שבגל הוי ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן צו סלע שהרי עיקר משמעות נדרים אינו אלא לכך ואיכא מאן דאמר דאפילו צכי האי גוונא לא חייל נדרייהו: תניא בתרוספתא דמכלתין (א) אף נדרים שאמרו מותרין מנין שלא יהא אדם נזיר צהם כדי לצטלן ת"ל אלא יתל דברו לא עשה דבריו חולין והביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' נדרים: בג' לפי שלל נישנה עירום אלא להפלאה. וה"ה לנדרים דאיתקעו לנזירות דלא חייל אלא א"כ יקבל צלל נתנאי הלכך מוכר ולוקח שתלו נדרם בתנאי אע"פ שעברו על תנאם לא חיילי נדרייהו: רבא אמר אפילו סימא רבנן מי קמי שניהם רצו. כלומר דמתניתין נזירי וירוחין לאו משום הפלאה היא אלא משום ששמו חכמים דעתם שלל נדרו דדוקא אלא לזרו דמי קמי רצו שיהא משמעוהו שללו נכנסין שניהם רוצין קמי דמשמע מתחלה ועד סוף. וקשיא לי למאי דר"ד מעיקרא דטעמא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם רוצים בשלשה דירין ורצו לצסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר בשלשה דירין אפילו נתנו מוכר בשקל או שנתן צו לוקח סלע נזירן בטל כיון שבשעת נדרן לא היה מתברר נזירן אם יחול אם לאו. ונראה צעני דתנא רבותא קמי דלא מצעירא צניעם שהיו מהלכין בדרכך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלוני ואמר חבירו הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי ערפול (א) דהתם דין הוא שלל תחול נזירותם לפי שאי אפשר לחול נזירות על שניהם וכיון שבטל אלא זה בטל אלא זה שמשעה דאמר דלא הויא הפלאה אלא אפילו צמורק ולוקח שופשור שיהא הנדר

שניהם רוצין בשלשה דירין. שהמוכר היה דעתו לשלשה ולא נתכוון נזירו אלא לזרו הלוקח שלא יעמוד על דעתו שאמר צ' דירין ושיסכים לשלשה וכן הלוקח נתכוון לשלשה ולא נתכוון אלא לזרו המוכר שיקים לכך ולא יעמוד על דעתו שאמר ארבעה דירין ומש"ה לא חייל נדרה וטעמא דמלתא לפי שדרך של מוכר ולוקח בכך ומש"ה לא מיקרו דברים שבגל: גרסינן בירושלמי אמר ר' אעירא הדא דתמא בשאין מעמידין אכל צמעידין לריבין היתר חכס פירוש בשאין מעמידין דכריס שאומר שלל נדרו דדוקא אלא לזרו אכל מעמידין דכריס לומר שבדוקא נדרו לריבין היתר חכס. וקשה צעני מאי קמי' ועירא מתניתין היא דקמי שניהם רוצין כו' וי"ל דקמ"ל דרוצין מעיקרא קאמר ולא רצו כדשקלין וטרינן בגמרא. תו גרסי' התם היה מעמיד אלא זה ואלא זה אין מעמיד כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה וה"פ היה מוכר נכנס לזרו אומר קונס שאני פוחת לשם מן הסלע והיה דעתו לידור לאחד מהם דדוקא ולחבירו כדי לזרו כיון שבטל אלא זה בטל אלא זה. ונראה דבשאין מעמידין דעתן היה לשלשה דירין מוכר יכול ליתנו בפחות משלשה ולוקח יכול ליתן צו יותר משלשה שכוין שמשמעות הנדר אינו אלא לזרו אע"פ שהסכימו בגלם לג' דירים דברים שבגל הוי ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן צו סלע שהרי עיקר משמעות נדרים אינו אלא לכך ואיכא מאן דאמר דאפילו צכי האי גוונא לא חייל נדרייהו: תניא בתרוספתא דמכלתין (א) אף נדרים שאמרו מותרין מנין שלא יהא אדם נזיר צהם כדי לצטלן ת"ל אלא יתל דברו לא עשה דבריו חולין והביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' נדרים: בג' לפי שלל נישנה עירום אלא להפלאה. וה"ה לנדרים דאיתקעו לנזירות דלא חייל אלא א"כ יקבל צלל נתנאי הלכך מוכר ולוקח שתלו נדרם בתנאי אע"פ שעברו על תנאם לא חיילי נדרייהו: רבא אמר אפילו סימא רבנן מי קמי שניהם רצו. כלומר דמתניתין נזירי וירוחין לאו משום הפלאה היא אלא משום ששמו חכמים דעתם שלל נדרו דדוקא אלא לזרו דמי קמי רצו שיהא משמעוהו שללו נכנסין שניהם רוצין קמי דמשמע מתחלה ועד סוף. וקשיא לי למאי דר"ד מעיקרא דטעמא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם רוצים בשלשה דירין ורצו לצסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר בשלשה דירין אפילו נתנו מוכר בשקל או שנתן צו לוקח סלע נזירן בטל כיון שבשעת נדרן לא היה מתברר נזירן אם יחול אם לאו. ונראה צעני דתנא רבותא קמי דלא מצעירא צניעם שהיו מהלכין בדרכך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלוני ואמר חבירו הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי ערפול (א) דהתם דין הוא שלל תחול נזירותם לפי שאי אפשר לחול נזירות על שניהם וכיון שבטל אלא זה בטל אלא זה שמשעה דאמר דלא הויא הפלאה אלא אפילו צמורק ולוקח שופשור שיהא הנדר

ג א מ"י פ"ח מהלכות
נדרים הלכתי י סג
לאין רמב ט"ז ע"ד י"ד
סימן ר"ח סעיף ד:

מוסף רש"י

קונס שאינו פוחת לך מן הסלע. ה"ג שאני פוחת. יהא אסור משום קונס כל מה שלשמו פירוש לך מסלע (ראמ"ה בשבוח). לעולם אין אחד מהם נזיר. שנתן און ואחד עובר. זה אומר פלוגי התיב יודי הוא הוי אומר אינו נזיר. ואמר אחד הריני נזיר אם כמותו הוא שהיא נזיר. ומכירו אומר הריני נזיר אם כמותו הוא שאני נזיר. ובעיה מסלע ומכירו למיכרו. ומלאה לאחד מהם. ואמר ר' ערפול אין אחד מהן נזיר. שכל הספק אמר דבריו מחילה ואין זה הפלאה כדי יפלא איש יפסד משמתי (סנהדרין כה). ובע"ז ערפול כה. ומינה ה"ה. ה"ה וישעת הנדר לא היה נזיר אלא מהן (רע"ל י"ח). לפי שלל ניתנה נזירות. להיות נזיר בתליה ובספק. אלא להפלאה. שהפלאה ודאית מפורשת (מגינה כ"ג) שהיא נדרו מפורש על הולא ולא צמורק ספק אי נזיר אמו. הלא כנתיב (סנהדרין כה). אמר לו טפי מסלע. שאמר לו סלע ופזויה והלא מצניע שקל פחות מפורטה. שמהר שמתקדקין בפעור זה יא נדרו שבדוקא נדרו ונבמר דעת. או שנתן אף זו מכלל וירוחין הוא (סנהדרין כה). שיהא נתכוון דה. המסרב שיהא אלא אכילה ושתיה. המסרב לא אמר זה קונס און כו' לא נתכוון לידור הלאה ממנו אלא לאכילה ושתיה מרובה (נתכוון לקמן סג).

הוספות

אלא להפלאה. ור"ת ויהא נזיר נדרים לא כמד יפלא וי"ל דליפין מהרדי (מתני' דאיתקע נדרים למיכרו: סבבא לא משעבר נפשיה. וה"ה במתניתין אע"ג דבשעת הנדר לא היה דעת זה וזה בג' דירין אלא היה דעתיה להוריד כמה שיוכל ליה לזמא בשעת הנדר מספקא ליה אם חל נדר אם לאו דשמת יתן לו סלע או יתן לו צ' דירין מספקא לא משעבר נפשיה: רבא אמר. לא היו מסופקין אפי' תימא רבנן מי קמי שניהם רצו דהוי משמע רצו לצסוף אלא מתחלה רוצים קמי דמשמע דמתחלה בשנזירים היו רוצים בג' אלו שהיו און סהדי דעתן לכך הלכך לאו נדר הוא כלל דדוקא כשאלר המוכר לצסוף שקל היה דעתו מתחלה דכריסית אכל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבטל נדר ההם שקל נדרי וירוחין דהוי נדר קיים ודלא כרבי יהודה משום רבי ערפול:

